Mijn eerste Spijkerschriftboek
Van klei tot teken

Boekcode: 270-5UR (Volwassen Cursus)

Gebruik de boekcode op **www.rinusvanhagen.nl** en ontvang korting op mijn betaalde cursussen. Zo kun je na het lezen van het boek je kennismaking met Mesopotamië, het spijkerschrift en de oude talen verder verdiepen.

Copyright © 2026 MJ van Hagen

Auteur: MJ van Hagen

Website: https://rinusvanhagen.nl

Uitgever: Historisch Onderzoek

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden op copyright van fotomateriaal te achterhalen. Zij die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op deze rechten, verzoeken wij contact met ons op te nemen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Prof. Rinus van Hagen

Jouw boekcode:
SPIJKKIDS26
Gebruik deze code op
dejongeschrijver.nl
en ontdek de digitale
wereld bij dit boek!
Jouw geheime boekcode
JOUW SCHRIJVERSNAAM
Spijkkid
JOUW GEHEIME BOEKCODE
VUL HIER JE BOEKCODE IN
Maak mijn schrijverswereld →

INHOUD

Welkom, jonge schrijver! 4
LES 1 - WELKOM IN MESOPOTAMIË! 8
LES 2 - DE RIETSTIFT 16
LES 3 - JE EERSTE ECHTE SPIJKERSCHRIFTTEKEN 27
LES 4 — EEN TEKEN KAN MEER DAN ÉÉN DING BETEKENEN 43
LES 5 — DE STAD VAN KLEI 53
LES 6 — HET HUIS VAN KLEI 64
LES 7 — HET GOUD VAN DE BOER 74
LES 8 — DE BOER VAN MESOPOTAMIË 82
LES 9 — SCHRIJVEN EN TELLEN 90
LES 10 — DE GETALLEN VAN MESOPOTAMIË 99
LES 11 — DE TEMPEL VAN MESOPOTAMIË 109
LES 12 — DE KONING 122
LES 13 — NAMEN SCHRIJVEN 133
LES 14 — HANDEL 144
LES 15 — DE MARKT 158
LES 16 — DIEREN 172
LES 17 — DE SCHRIJVERSCHOOL 186
LES 18 — EEN ECHT KLEITABLET 197
LES 19 — MIJN EERSTE ZIN 209
LES 20 — DE JONGE SCHRIJVER 218
Notities 228

WELKOM, JONGE SCHRIJVER!

Een brief van prof. Rinus

prof. Rinus

Hoi Jonge schrijver!

Ik ben prof. Rinus en ik neem je mee naar een wereld die duizenden jaren geleden bestond.

Een wereld zonder computers, zonder telefoons en zonder boeken zoals wij die nu kennen. Een wereld van grote rivieren, indrukwekkende steden, tempels, koningen, handelaren, boeren, verhalen… en natuurlijk schrijvers.

Want heel lang geleden gebeurde er iets bijzonders.

Mensen begonnen hun gedachten en afspraken op te schrijven in klei.

Ze gebruikten daarvoor een eenvoudige rietstift. Met kleine indrukken maakten ze tekens in een zachte kleitablet. Die tekens noemen wij tegenwoordig spijkerschrift.

En weet je wat zo bijzonder is?

Die tekens zijn duizenden jaren oud, maar wij kunnen ze vandaag nog steeds bekijken en lezen.

In dit boek ga jij zelf ontdekken hoe dat werkt.

Je leert echte spijkerschrifttekens. Je leert hoe een schrijver met een rietstift werkte. Je ontdekt waarom steden als Uruk en Ur zo belangrijk waren en je gaat steeds verder terug naar de wereld waarin het schrift ontstond.

Maar dit is geen gewoon leesboek.

Jij wordt zelf een jonge schrijver.

Je gaat tekenen, zoeken, puzzelen, ontdekken en natuurlijk zelf spijkerschrift leren schrijven.

En bij dit boek hoort nog iets bijzonders.

📖 Je boek heeft een digitale wereld.

Met de QR-codes in het boek kun je online verder ontdekken. Daar wachten nieuwe opdrachten, luisterfragmenten, spellen en uitdagingen op je. En met jouw geheime boekcode kun je jouw eigen Schrijverswereld openen.

Waarom schrijf ik juist voor jonge kinderen?

Misschien vraag je je af:

Waarom zou je kinderen al op jonge leeftijd spijkerschrift leren?

Daar heb ik als cultuurhistoricus een heel eenvoudige reden voor.

Omdat nieuwsgierigheid geen leeftijd heeft.

Kinderen stellen vaak vragen waar volwassenen soms allang niet meer bij stilstaan.

Wie heeft het eerste woord opgeschreven?
Hoe weet je wat er op zo'n kleitablet staat?
Waarom gebruikten mensen klei?
Hoe zag een stad er duizenden jaren geleden uit?
Wie waren die mensen eigenlijk?

Dat zijn geweldige vragen.

En juist wanneer je jong bent, kun je nog met verwondering naar de wereld kijken.

Daarom wil ik de geschiedenis van Mesopotamië niet alleen vertellen aan studenten en volwassenen. Ik wil kinderen zelf laten ontdekken hoe fascinerend de eerste steden, de eerste schrijvers en de eerste vormen van schrift waren.

Want geschiedenis is niet alleen iets wat je in een boek leest.

Geschiedenis is iets wat je kunt onderzoeken.

Een kleitablet kan een aanwijzing zijn.

Een oud teken kan een geheim zijn.

Een stad kan een puzzel zijn.

En jij kunt de onderzoeker zijn die probeert te ontdekken wat er duizenden jaren geleden gebeurde.

Waarom een hele boekenreeks?

Dit is pas het begin.

Ik heb ervoor gekozen om een reeks boeken te maken, omdat je spijkerschrift niet in één middag leert.

Je begint met een paar eenvoudige tekens.

Daarna leer je nieuwe tekens.

Je ontdekt woorden.

Je leert hoe schrijvers vroeger werkten.

Je gaat steeds meer begrijpen van het Sumerisch en Akkadisch.

En uiteindelijk kun je steeds ingewikkeldere teksten gaan onderzoeken.

Net zoals een echte Mesopotamische schrijver vroeger in een schrijversschool begon met oefenen, begin jij hier met de eerste stappen.

Stap voor stap.

Van klei naar teken.

Van teken naar woord.

Van woord naar verhaal.

En van verhaal naar geschiedenis.

Een wereld die nog steeds bestaat

Wanneer je straks een teken als 𒀭 of 𒂗 ziet, kijk je misschien anders naar een museumstuk.

Het is dan niet meer zomaar een vreemd teken op een oude kleitablet.

Je weet:

Daar heeft ooit iemand met een rietstift in natte klei geschreven.

Iemand die duizenden jaren geleden leefde.

Iemand die misschien op een ochtend naar zijn werk ging, zijn rietstift pakte en begon te schrijven.

Misschien schreef hij over graan.

Misschien over schapen.

Misschien over een handelaar.

Misschien over een tempel.

En misschien had hij nooit kunnen bedenken dat iemand duizenden jaren later zijn woorden nog zou proberen te lezen.

Jij gaat die wereld ontdekken.

Dus pak je rietstift… eh… je potlood! ✏

Maak je klaar.

We reizen terug naar het oude Mesopotamië.

Naar de rivieren.

Naar de steden.

Naar de tempels.

Naar de kleitabletten.

Naar de eerste schrijvers.

En naar het ontstaan van een van de belangrijkste uitvindingen uit de menselijke geschiedenis:

HET SCHRIFT.

Ik wens je heel veel plezier met deze reis.

En onthoud:

Iedere grote schrijver begon ooit met zijn eerste teken.

Misschien is dit jouw eerste.

Veel ontdekkingsplezier!

Prof. Rinus van Hagen
Cultuurhistoricus & docent Mesopotamië en spijkerschrift

DE JONGE SCHRIJVER

Mijn eerste reis door het spijkerschrift

LES 1 - WELKOM IN MESOPOTAMIË!

Leeftijd: 8–12 jaar

🏺 Een reis van duizenden jaren terug

Stel je voor...

Je staat op een warme dag aan de rand van een grote rivier.

Voor je liggen akkers. Je ziet mensen werken, dieren lopen en boten over het water varen. In de verte zie je de gebouwen van een grote stad.

Maar er is iets bijzonders.

Op een tafel voor je ligt een klein stuk natte klei.

Naast de klei ligt een afgesneden rietstengel.

Je pakt de rietstengel vast.

Je bent een leerling-schrijver.

En vandaag ga je leren schrijven.

Welkom in **Mesopotamië**!

🌍 Wat is Mesopotamië?

Mesopotamië was een gebied in het oude Nabije Oosten.

De naam betekent ongeveer:

"land tussen de rivieren".

De twee belangrijkste rivieren waren de:

TIGRIS

en

EUFRAAT

Tussen en rondom deze rivieren ontstonden duizenden jaren geleden dorpen en steden.

Mensen verbouwden er bijvoorbeeld graan, hielden dieren, maakten aardewerk en dreven handel.

Een van de belangrijkste gebieden waar de eerste steden ontstonden, was **Zuid-Mesopotamië**.

Daar woonden onder andere de **Sumeriërs**.

🏙️ De eerste grote steden

In Mesopotamië ontstonden steden die voor hun tijd enorm groot waren.

Een van de bekendste was:

URUK

Uruk groeide uit tot een belangrijk centrum van handel, bestuur, religie en ambacht.

In zo'n grote stad moesten mensen veel informatie onthouden.

Wie had graan geleverd?

Hoeveel schapen waren er?

Wie had iets ontvangen?

Hoeveel producten waren er opgeslagen?

Dat werd steeds moeilijker om alleen maar uit het hoofd te onthouden.

Daarom werd schrijven steeds belangrijker.

✍️ Waarom gingen mensen schrijven?

Misschien denk je:

"Schrijven is toch bedoeld om verhalen te vertellen?"

Dat kan zeker.

Maar de oudste schriftelijke bronnen uit Mesopotamië laten zien dat schrijven aanvankelijk ook heel praktisch werd gebruikt.

Schrijvers konden bijvoorbeeld informatie vastleggen over:

- graan;
- dieren;
- voedsel;
- handel;

- arbeiders;
- goederen;
- namen;
- hoeveelheden;
- tempels;
- bestuur.

Een schrijver kon iets opschrijven en het daarna bewaren.

Dat was een enorme verandering.

Informatie hoefde niet meer alleen in het geheugen van mensen te zitten.

🧱 Waarom klei?

In Mesopotamië was klei gemakkelijk te vinden.

Rivieren en overstromingen zorgden ervoor dat er veel klei in het landschap aanwezig was.

Een schrijver kon een stuk klei nemen en dit kneden.

Daarna kon hij of zij met een rietstift indrukken in de zachte klei maken.

De klei bewaarde de indrukken.

Als de tablet daarna droogde of werd gebakken, konden de tekens zeer lang bewaard blijven.

Sommige kleitabletten zijn duizenden jaren oud.

Dat betekent dat wij vandaag nog kunnen kijken naar iets wat een schrijver duizenden jaren geleden heeft gemaakt.

Best bijzonder, toch?

🌾 Wist je dat?

Een kleitablet was meestal geen groot rechthoekig boek zoals wij dat kennen.

Het was vaak een klein blokje of tablet van klei.

De vorm kon verschillen.

Ook de manier waarop de tekens werden aangebracht veranderde door de tijd.

Schrift was dus geen uitvinding die meteen helemaal klaar was.

Het ontwikkelde zich langzaam.

🔺 Wat is spijkerschrift?

De tekens die schrijvers in Mesopotamië gebruikten, kregen later van wetenschappers de naam:

SPIJKERSCHRIFT

Waarom?

Omdat veel indrukken in de klei eruitzien als kleine **wiggen** of **spijkertjes**.

Een schrijver gebruikte meestal een stift van riet.

Met de punt van die stift werden indrukken in de natte klei gemaakt.

Daarom zien veel tekens er hoekig uit.

Het schrift lijkt dus helemaal niet op onze letters.

En dat is precies wat het zo interessant maakt!

🌿 De rietstift

Een Mesopotamische schrijver had geen balpen.

Ook geen potlood.

De schrijver gebruikte een **rietstift**.

Een stuk riet werd afgesneden en zo gevormd dat er een geschikte punt ontstond.

Met die punt kon de schrijver verschillende indrukken in de klei maken.

De schrijver drukte de stift niet zomaar overal in.

De richting en positie van de indruk waren belangrijk.

Zo ontstonden verschillende tekens.

In de volgende lessen ga je ontdekken hoe dat werkt.

👀 Kijk goed!

Hier zie je een echt spijkerschriftteken:

𒀀

Dit teken hoort bij het Sumerisch.

Het kan worden gelezen als:

A

Het woord **a** betekent in het Sumerisch:

water

Je hoeft dit teken nog niet te kunnen schrijven.

Dat komt later.

Maar onthoud het alvast:

𒀭 = A = water

Vanaf de volgende lessen ga je steeds meer van deze tekens leren herkennen.

🧠 Denk als een schrijver

Stel je voor dat jij 5.000 jaar geleden in een Mesopotamische stad woont.

Je werkt in een opslagplaats.

Er zijn 25 zakken graan binnengekomen.

Wat zou je willen onthouden?

Misschien:

25 zakken graan

Maar wat gebeurt er als er morgen nog 15 zakken bijkomen?

En overmorgen nog 30?

Het wordt steeds moeilijker om alles te onthouden.

Een schrijver kan daarom een registratie maken.

Dat is één van de redenen waarom schrift zo belangrijk werd.

✍️ JOUW EERSTE SCHRIJVERSOPDRACHT

Stel je voor dat je een leerling-schrijver bent.

Je krijgt een stuk klei.

Je mag drie dingen opschrijven die je absoluut niet wilt vergeten.

Bijvoorbeeld:

een naam

een aantal dieren

een hoeveelheid graan

Schrijf hieronder jouw drie ideeën.

1. _____
2. _____
3. _____

🔎 ONTDEK MESOPOTAMIË

Kijk naar deze twee rivieren:

Tigris

Eufraat

Deze rivieren waren ontzettend belangrijk voor het leven in Mesopotamië.

Water was nodig voor:

🌾 landbouw

🐐 dieren

🏙️ steden

🚤 vervoer

🌱 irrigatie

Daarom speelde water een belangrijke rol in de geschiedenis van Mesopotamië.

🎯 **TEST JEZELF**

Vraag 1

Welke twee rivieren zijn belangrijk voor Mesopotamië?

☐ Nijl en Jordaan

☐ Tigris en Eufraat

☐ Rijn en Maas

Vraag 2

Waarop schreven Mesopotamische schrijvers vaak?

☐ Papier

☐ Perkament

☐ Klei

Vraag 3

Hoe noemen wij het schrift met de wigvormige indrukken?

☐ Spijkerschrift

☐ Romeins schrift

☐ Hiërogliefen

Vraag 4

Waarmee maakten schrijvers veel van de indrukken in de klei?

☐ Met een rietstift

☐ Met een moderne pen

☐ Met een potlood

Vraag 5

Waarom was schrijven belangrijk?

☐ Omdat mensen informatie konden bewaren

☐ Omdat iedereen graag tekende

☐ Omdat klei anders te zwaar was

🏆 **DE SCHRIJVERSUITDAGING**

Kun jij de volgende drie woorden onthouden?

KLEI

RIET

SCHRIFT

Probeer ze zonder te kijken op te noemen.

Lukt het?

Dan ben je klaar voor je eerste echte schrijversproef.

📱 **SCAN DE QR-CODE**

Jouw eerste digitale schrijversproef

Pak een telefoon of tablet. Scan de QR-code hieronder.

Op de website wacht een korte interactieve opdracht.

Je gaat daar testen hoeveel je al weet over:

Mesopotamië, klei, schrijven, spijkerschrift, QR-CODE

LES 1 • SCAN MIJ!

Digitale bestemming:
/les-1/

🏺 **WAT HEB JE GELEERD?**

Na deze les weet je:

☐ Wat Mesopotamië is.

☐ Welke twee grote rivieren belangrijk waren.

☐ Wat klei met schrijven te maken heeft.

☐ Wat een rietstift is.

☐ Wat spijkerschrift is.

☐ Waarom mensen informatie wilden bewaren.

☐ Dat 𒀀 het Sumerische teken **A** kan weergeven.

⭐ **KLAAR VOOR LES 2?**

In de volgende les gaan we ontdekken:

HOE SCHRIJF JE MET EEN RIETSTIFT?

Dan wordt het tijd om zelf aan de slag te gaan.

Je eerste echte spijkerschriftteken wacht op je!

Tot de volgende les, jonge schrijver!

DE JONGE SCHRIJVER

Mijn eerste Spijkerschriftboek

8–12 jaar

LES 2 - DE RIETSTIFT

Hoe schreef een Mesopotamische schrijver?

🌿 Een bijzonder schrijfgereedschap

In de vorige les maakte je kennis met Mesopotamië.

Je ontdekte de grote rivieren, de steden, de klei en het ontstaan van het schrift.

Maar er ontbreekt nog iets.

Want stel je voor dat je voor een stuk zachte klei staat.

Je wilt iets opschrijven.

Je hebt klei.

Je weet wat je wilt vertellen.

Maar...

Waarmee schrijf je?

Een moderne pen bestond natuurlijk nog niet.

Een potlood ook niet.

En een toetsenbord al helemaal niet!

De Mesopotamische schrijver gebruikte een eenvoudig maar bijzonder hulpmiddel:

🌿 DE RIETSTIFT

Wat is een rietstift?

Een rietstift werd gemaakt van een stuk riet.

Riet groeide in grote hoeveelheden in het waterrijke landschap van Mesopotamië.

Een schrijver kon een stukje riet afsnijden en het uiteinde zo bewerken dat hij ermee in zachte klei kon drukken.

De schrijver hoefde dus niet met inkt over de klei te tekenen.

Hij of zij maakte:

indrukken

in de zachte klei.

Dat is een heel belangrijk verschil.

Een spijkerschriftteken werd dus niet zomaar met een pen **getekend**.

Het werd met een schrijfgereedschap **in de klei gedrukt**.

🧱 Klei + riet = schrift

Je kunt de manier waarop een schrijver werkte bijna als een klein recept zien.

1. 🧱 Neem klei

De schrijver gebruikte geschikte zachte klei.

2. ✋ Maak de klei klaar

De klei moest voldoende zacht zijn om er indrukken in te kunnen maken.

3. 🌿 Pak de rietstift

De schrijver gebruikte een afgesneden stuk riet.

4. ✍️ Druk de rietstift in de klei

Daar ontstaat een indruk.

5. 🔺 Maak meerdere indrukken

Samen vormen die indrukken een teken.

6. 📜 Schrijf verder

Zo ontstaat een woord, een naam, een lijst of een andere tekst.

🔺 Waarom lijken de tekens op kleine wiggen?

Kijk eens goed naar spijkerschrift.

Veel tekens bestaan uit kleine hoekige indrukken.

Sommige lijken op:

- kleine wiggen;

- driehoekjes;
- streepjes;
- hoekige punten;
- kleine spijkers.

Daar komt de moderne naam **spijkerschrift** vandaan.
Wetenschappers noemen het schrift in het Engels vaak:
cuneiform
Dat woord komt uit het Latijn.
Het betekent ongeveer:
wigvormig

👀 **Kijk goed naar het teken**
We hebben in Les 1 al kennisgemaakt met:
𒀀
Dit teken kan in het Sumerisch worden gelezen als:
A
en **a** betekent onder andere:
water
Kijk eens goed naar het teken.
Het bestaat niet uit een mooie ronde lijn zoals een moderne letter.
Het bestaat uit hoekige indrukken.
Dat komt doordat de schrijver met een rietstift in klei werkte.

✍️ **De schrijver tekende dus niet zomaar**
Dat is belangrijk.
Als jij vandaag met een potlood schrijft, beweeg je de punt over papier.
Bij spijkerschrift werkt het anders.
De schrijver:
drukt
duwt
plaatst
en
maakt indrukken
in klei.

Daarom zijn de tekens hoekig.

🌿 Een rietstift is geen gewone stok

Je zou misschien denken:

"Dan pak je gewoon een stukje riet en klaar!"

Maar een goede schrijver moest zijn gereedschap goed kennen.

De vorm van de punt had invloed op de indruk die in de klei ontstond.

Een schrijver moest daarom leren:

- hoe hij de stift vasthield;
- hoe hard hij moest drukken;
- welke kant hij op moest drukken;
- hoe diep de indruk moest zijn;
- hoe verschillende indrukken samen een teken konden vormen.

Dat betekent dat schrijven een **vaardigheid** was.

Net zoals je moet oefenen om mooi te tekenen, moest een jonge schrijver oefenen om goed te schrijven.

🏫 De schrijversschool

In sommige Mesopotamische steden werden toekomstige schrijvers opgeleid.

Een leerling moest veel oefenen.

Een jonge schrijver leerde bijvoorbeeld:

- tekens herkennen;
- tekens schrijven;
- woorden onthouden;
- teksten kopiëren;
- getallen gebruiken;
- lijsten leren;
- talen leren;
- teksten lezen.

Een schrijversopleiding kon dus behoorlijk uitgebreid zijn.

Je werd niet zomaar van de ene dag op de andere een goede schrijver.

🧠 Waarom waren schrijvers belangrijk?

Denk nog eens terug aan Les 1.
Mesopotamische steden werden steeds groter.
Er waren:

- boeren;
- handelaren;
- ambachtslieden;
- priesters;
- bestuurders;
- arbeiders;
- soldaten;
- koningen;
- tempels;
- opslagplaatsen.

Al die mensen konden informatie produceren.
Een schrijver kon helpen om die informatie vast te leggen.
Bijvoorbeeld:
10 zakken graan
Of:
5 schapen
Of:
een naam
Of:
een hoeveelheid goederen
Of:
een opdracht van een bestuurder.
Schrift hielp dus om informatie te **bewaren en door te geven**.

Van een indruk naar een tekst

Eén indruk is nog geen lange tekst.
Een schrijver moest verschillende indrukken combineren.
Denk maar aan LEGO.
Eén blokje is maar één blokje.
Maar met veel blokjes kun je een huis bouwen.
Zo werkt het bij schrift ook.

Een teken is één onderdeel.

Met meerdere tekens kunnen woorden en teksten ontstaan.

🔎 **Kleine schrijverstip**

Wanneer je later spijkerschrift gaat lezen, moet je daarom niet alleen naar één teken kijken.

Je moet ook kijken naar:

wat staat eromheen?

Dat noemen we **context**.

Een teken kan namelijk afhankelijk van de tekst verschillende functies of betekenissen hebben.

Dat lijkt misschien ingewikkeld.

Maar eigenlijk doe je dit elke dag.

Denk bijvoorbeeld aan het woord:

bank

Een bank kan een plek zijn waar je geldzaken regelt.

Maar een bank kan ook een zitplaats zijn.

Je kijkt naar de woorden eromheen om te begrijpen welke betekenis bedoeld wordt.

Bij spijkerschrift moet een schrijver of lezer dat ook doen.

🧱 **DE KLEI-PROEF**

Stel je voor dat je zelf een jonge schrijver bent.

Voor je ligt een stuk zachte klei.

Naast je ligt een rietstift.

Je meester zegt:

"Maak één indruk."

Je drukt.

....

Er verschijnt een kleine wigvormige indruk.

Nog één.

....

En nog één.

....

Langzaam ontstaat een teken.

Je hebt zojuist iets gedaan wat mensen duizenden jaren geleden ook deden:

je hebt geschreven.

✋ PROBEER HET ZELF

Je hebt natuurlijk niet echt een Mesopotamische rietstift nodig om te oefenen.

Pak een potlood.

Draai het papier een beetje schuin.

Teken vervolgens drie eenvoudige wigvormige indrukken:

1.

◢

2.

◥

3.

◣

Probeer ze niet rond te maken.

Maak ze juist hoekig.

🎯 OPDRACHT

Welke van deze drie past het beste bij het idee van een spijkerschriftindruk?

A

⭕

B

🔺

C

🌸

Het antwoord is:

B

Spijkerschrift bestaat vaak uit hoekige, wigvormige indrukken.

🏺 EEN ECHTE SCHRIJVER

Een schrijver moest bovendien heel zorgvuldig werken.

Een kleitablet was geen vel papier dat je zomaar in de prullenbak kon gooien.

Klei was een materiaal dat opnieuw gebruikt kon worden zolang het nog zacht was.

Maar zodra een tablet was opgedroogd, kon de informatie veel langer bewaard blijven.

Daarom zijn er duizenden jaren later nog steeds kleitabletten gevonden.

Wij kunnen daardoor vandaag nog bestuderen wat Mesopotamische schrijvers duizenden jaren geleden opschreven.

🔥 **Wist je dat?**

Sommige kleitabletten werden bewust gebakken.

Dat maakte ze veel harder.

Maar veel administratieve kleitabletten hoefden niet speciaal gebakken te worden.

Ze konden gewoon drogen.

Bij archeologische opgravingen zijn daardoor enorme aantallen kleitabletten teruggevonden.

Sommige daarvan bevatten:

- namen;
- hoeveelheden;
- handelsinformatie;
- wetten;
- verhalen;
- gebeden;
- koninklijke teksten;
- schooloefeningen.

🏫 **DE LEERLING-SCHRIJVER**

Een leerling moest veel oefenen.

Dat betekent dat hij of zij fouten kon maken.

Dat is helemaal niet erg.

Sterker nog:

Een goede schrijver leert door te oefenen.

Dus wanneer je straks een teken niet meteen goed kunt maken: